

PITOPITO KORERO.

HE marama tino maroke rawa atu enei ki Nui Tireni nei me te amuamu hoki o te tangata mo te kore ua hei whakaki i a ratou kura (taika) wai. Otira e hara to tatou i te mate, kei te ki tonu, a tatou awa i te wai a kaore a tatou kararehe me o tatou whenua i te mate i te kore wai. Ko te tino mate rawa no nga tangata o Ahitereiria. Kaore ano he ua rahi ki etahi o nga whenua o reira mo nga tau e rua e toru.

Ko tetahi whenua kei reira kei te Koroni o Niu Hauta Weera (New South Wales) kua tino mate rawa. Ko taua whenua e 400 maero te roa me te whanui, kore rawa e kitea tetahi karaihe kotahi i tauo whenua katoa, ko te ahuu pena me te one kirikiri. Ko nga tangata teihana hipi kau me era atu kararehe kua whakarere i a ratou teihana kua haere kei Pohakena kei Merepana ranei kei nga waahi whai kai whai wai hoki. Ko nga kararehe kei te hemolemo i te kore kai a ko nga kai tieki i nga kararehe kua tata ano te kore he kai. Tera ano etahi o nga rangatira teihana kei te noho tonu kei te tatari tonu ki tetahi marangai hei whakakohimahi i te oranga ki a ratou. Ko nga kararehe o taua whenua kua matemate e rite ana ki te 60 i roto i te roo, ko te 40 e ora ana e hara i te ora totika, he ora whakawheua no etahi whenua nga kai he tiawhe he oti me era atu kai maroke. Kaati ko era kai ma te kararehe ma nga tangata tino rangatira anake e riro mai ai i te nui o te utu ko nga teihana ririki heoi ano he tatari tonu me kore noa te puta marangai e hara mai hei whangai i a ratou kararehe. Ko te mate kaore i nga kararehe anake kei nga tangata ano. Kaore e tipu te kai i te kore makuku. Ko nga kai, tiki anake ai i tawhiti. Kaati ko nga tangata kua kore nei a ratou taonga kaore e riro mai he kai ma ratou i te mea kua kore he hua o ratou whenua kua matemate katoa hoki a ratou taonga. Ko nga tangata tino rangatira anake nga mea e ahua ora ana otira e kore e roa to ratou ora. Ko te nuinga o taua whenua kaore he tereina. He kooti nga mea hari hari kai atu taonga hoki, kaati kua mutu i nga kooti te haere ki taua whenua he kore kai no reira ma nga hoiho to onga kooti, he tino roa hoki te takiwa e haere ana te kooti i tetahi pito ki tetahi pito o taua wheua. Ko tena mate tena o nga tangata ko te mutunga o nga kooti te haere ki reira. Ko tetahi mate nui no nga kai mahi. I te mea kua kore he mahi ma ratou i nga teihana kua kore he ara e puta mai ai he oranga mo ratou,

tapiri atu hoki ki te nui o te utu o te kai, me te iti o te kai e haere atu ana ki o ratou whenua katahi ra ka nekehia ki te mate. He maha nga mea kua whati mai kei Niu Tireni nei kei te rapu i tetahi oranga. He tino whakaaroa atu te mate o taua iwi. Tera atu ano etahi waahi o Ahitereiria kei te pera ano. Kei te rapu nga tangata o nga waahi e ora ana me te Kawanatanga hoki i tetahi tikanga hei whakamana i te mate o aua whenua. Kei te kohi moni nga tangata kei te mahi hoki i etahi mahi e riro mai ai he moni hei whangai i aua whenua. Ki te kore he ua e puta ki taua whenua i roto i te marama, ka tino he rawatu nga tangata. A ki te puta he ua kia rima rawa nga tau ka ea ai nga mate o aua whenua.

I PUTA tetahi hau tuawhiwhio ki te takiwa o Taonewhira i a Ahitereiria. I tere tonu te putanga mai o taua hau. Ko te nuihanga o nga whare o te taone kei raro katoa e putu ana. He maha nga tangata i mate i te hinganga o nga whare. Ko etahi i tamia e o ratou whare i a ratou e noho ana i roto i te putanga mai o te hau. Kaore i roa te pupuhitanga o taua hau. Ko nga waea korero o taua whenua kua motumotu katoa. Ko nga kaupuke me nga tima i roto i te awa he mea pupuhi na te hau ki uta. Ko etahi kua pakaru, ko nga ma i whiua e te hau ki te moana kua totohu. E £200,000 te mate o taua taone i taua hau.

No Witini (Sweden) tetahi mate he mate kai. Kaore he kai a nga tangata o tetahi pito a taua whenua. E 50,000 nga tangata kei te noho kore kai noa iho.

No Hanuere nei i mate ai a Walter Paura Gramey ki Otepoti, he tamaiti tawhito no Te Aute.

KANUI te kaha o te matauranga o Pita Paaka i te Kura Takuta i Otepoti, e puta ana ia i ana whakamatautauranga katoa, ko ia tonu tetahi o nga tangata matatau o taua kareti. Hei tera tau piri ai ki a ia te ingoa takuta. Ko Pita ano te tiamupiana o Niu Tireni mo te rere tupeke ara Long Jump. No Taranaki tenei tamaiti engari ko tona mana ko "Maui."

Ki ta matou rongu e whakaturia ana ko James MacFarlane (Eakewharena) ko Tiaki Harini ko Kapene Taka, o Turanga, ko Shrimpton o Nepia hei poari whakahaere i nga whenua kamupene o te Tai-Rawhiti, i oti nei i te Paremata he ture.

HE tokomaha nga tamariki Maori o Te Aute kei te taone o Turanga nei e mahi ana. Ko Hamiora Hei ko Hatara Kereama, ko